

ANALÝZA VÝSLEDKU HOSPODÁRENIA AKO UKAZOVATEĽA EFEKTÍVNOTI PODNIKATEĽSKEJ ÚČTOVNEJ JEDNOTKY

Analysis profit/loss for accounting period than the rate effectiveness entity

Renáta Szászová

Z hľadiska schopnosti účtovnej jednotky plniť zmysel svojej existencie v podmienkach trhovej ekonomiky je ukazovateľ výsledok hospodárenia považovaný za meradlo jej úspešnosti alebo neúspešnosti. Úspešnosť podnikateľskej činnosti je vyjadrená ziskom, v opačnom prípade, neúspešnosť stratou.

Z pohľadu účtovníctva je výsledok hospodárenia ocenený výsledný efekt činnosti účtovnej jednotky v účtovnom období. Takto definovaný výsledok hospodárenia môže mať charakter účtovného zisku alebo účtovnej straty. Účtovný zisk dosiahne účtovná jednotka vtedy, keď sú v účtovnom období, za ktoré sa zostavuje účtovná závierka, vyššie výnosy ako náklady. Ak sú v účtovnom období, za ktoré sa zostavuje účtovná závierka vyššie náklady ako výnosy, dosiahne účtovná jednotka účtovnú stratu. Z vecnej podstaty výsledok hospodárenia predstavuje interný zdroj financovania potrieb účtovnej jednotky vytvorený z vlastných zdrojov. To znamená, že bez ohľadu na jeho charakter sa vždy považuje za súčasť vlastného imania účtovnej jednotky.

Z praktického hľadiska má osobitný význam oblasť tvorby tohto ukazovateľa výnosnosti podnikateľskej činnosti účtovnej jednotky. Vyplýva to zo skutočnosti, že práve výška účtovného zisku, resp. účtovnej straty pri relatívnej stabilite ostatných zložiek vlastného imania v konečnom dôsledku môže rozhodnúť o jeho raste alebo poklese. Použitie dosiahnutého výsledku hospodárenia závisí od rozhodnutia štatutárneho orgánu účtovnej jednotky a jeho zvolenom prístupe.

Celkový výsledok hospodárenia účtovnej jednotky za účtovné obdobie sa v účtovníctve vyčísluje v požadovanej štruktúre:

- výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti
- výsledok hospodárenia z finančnej činnosti
- *výsledok hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením*
- **výsledok hospodárenia z bežnej činnosti po zdanení**
- *výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti pred zdanením*
- **výsledok hospodárenia z mimoriadnej činnosti po zdanení**
- *výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením*
- **výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení**

Zmyslom uvedeného členenia výsledku hospodárenia je umožniť používateľom informácií z účtovnej závierky vyhodnotiť a následne porovnať úspešnosť podnikateľskej činnosti v čase (t. j. za dve po sebe idúce účtovné obdobia) ako aj v priestore (t. j. s inými podnikmi v príslušnom odvetví)

Na základe údajov o výsledku hospodárenia možno uskutočniť nielen jeho analýzu ale aj využívať ho na hodnotenia efektívnosti podnikateľskej činnosti účtovnej jednotky formou konštrukcie rôznych pomerových ukazovateľov, ktoré sa označujú tiež pojmom ukazovatele výnosnosti. Dosiahnutý výsledok hospodárenia sa pri týchto druhov ukazovateľov uvádza

spravidla v čitateli zlomku, pri ktorom možno uplatniť viaceré prístupy, ktoré vyplývajú z jeho obmeny.

Vychádza sa predovšetkým z úpravy celkového výsledku hospodárenia o konkrétne položky s cieľom dosiahnutia presnej hodnoty požadovaného ukazovateľa. Táto úprava má však zmysel len v prípade, že účtovná jednotka dosiahne zisk. V nadväznosti na uvedené konštatovanie sa vypočítaný ekonomický ukazovateľ pre potreby analýzy najčastejšie používa v nasledovných kategóriách.

- **zisk po zdanení:** výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení - zisk (EAT – Earning after taxes);
- **zisk po zdanení daňou z príjmov zvýšený o daň z príjmov a nákladové úroky** (EBIT – Earning before interest and taxes);
- **zisk po zdanení daňou z príjmov zvýšený o daň z príjmov, nákladové úroky a odpisy** (EBITDA – Earning before interest, taxes, depreciation and amortisation);
- **zisk pred zdanením** (t. j. kladný výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením) (EBT – Earning before taxes);
- **zisk po zdanení zvýšený o nákladové úroky po zdanení** (NOPAT – Net operating profit after taxes);
- **zisk pre akcionárov:** výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení znížený o vyplatené dividendy prioritné akcie (EAC - Earning available for common stockholders).

Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení (zisk) zvýšený o odpisy, úroky a daň z príjmov			↑
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení (zisk) zvýšený o nákladové úroky a daň z príjmov		Odpisy	
Výsledok hospodárenia pred zdanením (zisk)		Nákladové úroky	
Výsledok hospodárenia po zdanení (zisk)		Daň z príjmov	
Zisk pre ostatných akcionárov	Vyplatené dividendy z prioritných akcií		

Jedným z pomerových ukazovateľov analýzy pri ktorom sa najčastejšie uvažuje o použití príslušnej modifikácie výsledku hospodárenia (zisku) je rentabilita. Rentabilita sa považuje za meradlo schopnosti účtovnej jednotky vytvárať nové zdroje, resp. dosahovať zisk pomocou investovaného kapitálu. Je vyjadrením miery zisku z podnikania. Jej výšku vyjadrenú

v percentách ovplyvní tiež výber ekonomického ukazovateľa, ktorý sa uvedie pri výpočte v čitateli zlomku.

Hoci jedným z cieľov každej podnikateľskej jednotky je dosahovanie zisku, nemusí to byť primárny cieľ, no ak z dlhodobého hľadiska firma nedosahuje zisk, jej existencia je ohrozená. Zisk poskytuje zdroje potrebné na neustálu inováciu produktov a služieb, alebo na ich prispôsobovanie potrebám zákazníkov. V súčasnom podnikateľskom prostredí, sa stáva udržanie ziskovosti stále väčšou prioritou mnohých účtovných jednotiek.

Abstrakt

Z pohľadu účtovnej jednotky je ukazovateľ výsledok hospodárenia považovaný za meradlo jej úspešnosti alebo neúspešnosti. Úspešnosť podnikateľskej činnosti je vyjadrená ziskom, v opačnom prípade, neúspešnosť stratou. Z pohľadu analýzy sa výsledok hospodárenia používa vo viacerých kategóriách.

Kľúčové slová: výsledok hospodárenia, štruktúra výsledku hospodárenia, kategórie zisku pre finančnú analýzu.

Summary

For an entity is the index profit/loss for accounting period important rate its effectiveness. Effectiveness entity is indicated profit/loss, failing with no effectiveness loss. Profit/loss used from view financial analysis in many categories.

Key words: profit/loss for accounting period, structure profit/loss for accounting period, category profit/loss for financial analysis

JEL klasifikácia: M40, M41

Použitá literatúra

- [1] ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. : Analýza účtovnej závierky. Prvé vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2006. ISBN 80 -8078-070-6.
- [2] MARTINIČ, P: Finanční analýza a finanční plánování ve firemní praxi. Praha. VŠE, 2008. ISBN 978 -80-245-1397-3
- [3] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Renáta Szászová, Ing., Ph.D., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 766, email: renataszaszova@gmail.com